

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingen Dienst

Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

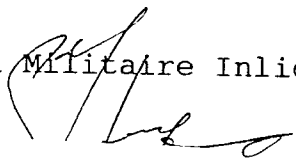
Aan:
Zie Verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/095/1311	15 april 1993

Onderwerp:
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 26/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

Commodore

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den-Haag

Doorkiesnummer
070 - 3 18 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/1311
d.d. 15 april 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v.

AMAD

Intern:

HMID

HSV

HMA

HPEA

MA-D

Archief

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

26/93

(Afgesloten 151600 APR 1993)

Kroatië

Volgens meldingen van UNPROFOR blijven zowel de Serviërs als de Kroaten versterkingen aanvoeren naar de grenzen van UNPA-zuid. Bij Maslenica hebben de Kroaten inmiddels een provisorische pontonbrug gelegd, zodat verkeer tussen beide oevers weer tot de mogelijkheden behoort. Deze meldingen geven aan dat beide partijen, ondanks het bestand dat zij afgelopen week overeenkwamen, rekening blijven houden met een heropleving van de gevechten rond UNPA-zuid. Er zijn ook meldingen van (Kroatische en Servische) troepenconcentraties bij de andere UNPA's. Deze zijn echter niet in alle gevallen te quantificeren.

Volgens Kroatisch-Servische zegslieden hebben NAVO-vliegtuigen op de eerste dag van hun inzet voor het afdwingen van het verbod op militaire vluchten boven Bosnië-Herzegovina vijftien maal het luchtruim van de Krajina geschonden. De regering van de Krajina heeft ten overstaan van UNPROFOR en de EG-waarnemersmissie gedreigd met wapengeweld bij herhaling hiervan. Daarbij werd erop gewezen dat de Kroatische Serviërs er niet zeker van kunnen zijn dat het geen Kroatische jachtvliegtuigen betreft. Vermoedelijk willen zij met deze meldingen hun soevereiniteit onderstrepen en hun afkeer laten blijken van het vliegverbod, dat in de praktijk met name tegen hun Bosnische volksgenoten gericht lijkt. Tegen de achtergrond van dreigende Kroatische offensieve acties tegen de UNPA's lijken de Serviërs in de huidige omstandigheden geen politiek belang te hebben bij geweld tegen de NAVO-vluchten. Mede gezien de beperkte luchtafweermiddelen waarover zij beschikken is geweld tegen deze vluchten weliswaar niet volledig uit te sluiten, maar uiterst onwaarschijnlijk.

Volgens een eerste, onbevestigd bericht zou Kroatië met Polen besprekingen hebben gevoerd over de aankoop van jachtvliegtuigen van het type MiG 21/FISHBED. Zoals reeds eerder gemeld, doet Kroatië pogingen om in weerwil van het VN-embargo wapens te verwerven. De verwerving van FISHBEDs zou een groot succes betekenen, niet in de laatste plaats omdat de Kroatische luchtmacht reeds over enkele vliegtuigen van dit type beschikt. Het is niet ondenkbaar dat Polen belangstelling heeft voor de verkoop van FISHBEDs, gezien de economische problemen van het land. Het valt echter te betwijfelen of Polen, zeker op korte termijn, bereid zal zijn tot een in het oog lopende schending van het wapenembargo.

Bosnië-Herzegovina

In grote delen van Bosnië-Herzegovina is geen sprake meer van een effectief staakt-het-vuren. In het noorden bij Brcko en in het westen bij Bihac zijn de gevechten weer aanzienlijk toegenomen. Zware strijd wordt ook gemeld uit oost-Bosnië, aan de Servische grens, met name rond de steden Srebrenica en Zepa. Hoewel de Serviërs de Moslims ervan beschuldigen in deze regio offensieven uit te voeren, lijkt het initiatief in de meeste gevallen aan Servische zijde te liggen. Dit kan verband houden met eerdere Servische uitspraken dat zij niet bereid zijn een door Moslims gedomineerd gebied te aanvaarden langs de Bosnisch-Servische grens, zoals is voorzien in het vredesplan van de internationale bemiddelaars Vance en Owen. Daarnaast lijken de Servische aanvallen bedoeld te zijn om terreur te zaaien onder de burgerbevolking.

De Bosnische regering heeft de Veiligheidsraad gevraagd een einde te maken aan de Servische aanvallen op Srebrenica, desnoods met geweld. Ook heeft zij de bevelhebber van UNPROFOR in Bosnië-Herzegovina, Morillon, verzocht naar de stad terug te keren. Hiermee doet zij opnieuw een poging een verdergaande buitenlandse militaire betrokkenheid bij het conflict in Bosnië-Herzegovina te bewerkstelligen. Tegen deze achtergrond kunnen de Servische aanvallen op de stad contra-productief werken.

Overigens heeft de Bosnische regering gedreigd haar aanvaarding van het vredesplan van Vance en Owen ongedaan te maken indien de Serviërs Srebrenica zouden veroveren. Zoals bekend had de Bosnische president Izetbegovic reeds vorige maand gedreigd zijn instemming met dit plan in te trekken, tenzij de Serviërs op korte termijn eveneens het plan zouden ondertekenen. Het jongste Moslim-dreigement vormt tegen deze achtergrond een nieuwe indicatie dat de Moslims slechts hebben ingestemd met "Vance-Owen" omdat dit een kans bood om de door hen gewenste buitenlandse militaire interventie uit te lokken. Het vredesplan staat in een aantal opzichten haaks op hun oorlogsdoelen, die zijn gericht op het in standhouden van Bosnië-Herzegovina als een gecentraliseerde eenheidsstaat. De Moslims lijken echter te erkennen dat dit doel niet te verwezenlijken is met de militaire middelen die hen momenteel ten dienste staan.

Het aantal buitenlandse islamitische vrijwilligers dat in Bosnië-Herzegovina aan Moslim-zijde strijdt, lijkt sinds begin 1993 aanzienlijk te zijn toegenomen. Werd het aantal eind 1992 op maximaal 1000 man geschat, inmiddels zou het tenminste 3000 bedragen. Hoewel zich hieronder een aantal veteranen uit de burgeroorlog in Afghanistan bevindt, zou de grote meerderheid weliswaar zeer goed gemotiveerd zijn, maar slechts een rudimentaire militaire opleiding hebben genoten. Opvallend is dat Iran en pro-Iraanse gewapende groeperingen in het Midden-Oosten (vanwaar de meeste vrijwilligers afkomstig lijken te zijn) een belangrijke rol spelen bij de opleiding. Overigens is er nog geen aanleiding om hun rol in de strijd in Bosnië-Herzegovina als meer dan marginaal aan te merken.

Internationale vredesinspanningen

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Bartholomew en de plaatsvervanger van zijn Russische ambtgenoot, Churkin, hebben de afgelopen dagen bij de "Joegoslavische" en de Bosnisch-Servische politieke leiding aangedrongen op maatregelen om de strijd in Bosnië-Herzegovina te beëindigen. Met name hebben zij de Bosnisch-Servische leider Karadzic aangespoord alsnog met de plannen van Vance en Owen in te stemmen. Bartholomew stelde in dit verband dat zijn regering zal voorstellen het wapenembargo tegen Bosnië-Herzegovina op te heffen als de Serviërs blijven weigeren te tekenen. De Bosnische regering heeft er herhaaldelijk op gewezen dat het embargo met name de Moslims treft, omdat de Serviërs en Kroaten van wapens worden voorzien vanuit de buurrepublieken. Tot op heden heeft de internationale gemeenschap echter de opheffing van het embargo tegengehouden, omdat het kan leiden tot een verdere verheviging van de strijd. Een aantal islamitische landen, zoals Iran, heeft zich echter reeds geruime tijd bereid verklaard wapens aan de Bosnische Moslims te leveren en heeft zelfs al pogingen gedaan wapens het land in te smokkelen.

Rusland heeft voor komende maand, als het land als voorzitter van de Veiligheidsraad zal fungeren, een bijzondere zitting van de Raad aangekondigd, waarop maatregelen zullen worden besproken om de Joegoslavische en andere potentiële crises te benaderen. Daarbij was sprake van een agenda voor preventieve diplomatie, vredesoperaties en andere maatregelen om collectieve veiligheid te garanderen. Mogelijk vormt het Russische initiatief deels een reactie op irritaties die waren ontstaan doordat Rusland de afgelopen dagen had gedreigd met een veto tegen eventuele nieuwe anti-Servische maatregelen. Daarbij was van Russische zijde verwezen naar sterke pro-Servische stromingen in de Russische binnenlandse

politiek. Vermoedelijk wil de Russische regering blijk geven van een constructieve opstelling. Daarbij is het niet uitgesloten dat zij hoopt door afgewogen voorstellen tegenwicht te bieden aan uitsluitend tegen de Serviërs gerichte maatregelen.

Het Internationale Hof van Justitie in Den Haag heeft de regering van "Joegoslavië" opgedragen maatregelen te nemen om de oorlog in Bosnië-Herzegovina te beëindigen. De Bosnische regering had het buurland aangeklaagd wegens betrokkenheid bij genocide en tevens opheffing van het wapenembargo tegen Bosnië-Herzegovina geëist. Het Hof heeft een definitief oordeel uitgesteld tot een later datum, mogelijk volgend jaar. Het was echter van mening dat "Joegoslavië" reeds nu kon worden opgedragen zijn inspanningen om het conflict in de buurrepubliek te beëindigen, te intensiveren.

Servië/Montenegro

De voorzitter van het Servische parlement, Lilic, heeft onlangs een bezoek gebracht aan het gebied op de Servische oever van de grensrivier Drina tegenover Srebrenica. Daarbij stelde hij dat het betreffende gebied voortdurend blootstaat aan gewapende provocaties van Bosnische Moslims. Voor hen zouden de aanvallen op Servië zelfs een belangrijker doel vormen dan het verslaan van de Bosnische Serviërs. Als gevolg van de door Lilic genoemde aanvallen stelde hij dat de "Joegoslavische" militaire presentie aan de Drina aanzienlijk is versterkt. Hoewel grensoverschrijdende beschietingen niet geheel uit te sluiten zijn, moet worden aangenomen dat Lilic met zijn uitspraken met name een rechtvaardiging heeft willen geven voor de steun van de "Joegoslavische" strijdkrachten aan de Bosnische Serviërs. Zoals gemeld lijkt deze steun de afgelopen weken in aard en omvang te zijn gegroeid. Tegen deze achtergrond is een verdergaande "Joegoslavische" militaire betrokkenheid bij de strijd in het oosten van Bosnië-Herzegovina niet uit te sluiten, met name indien de Bosnische strijdkrachten er alsnog in zouden slagen het militaire tij in die regio te keren.

Macedonië

Macedonische functionarissen maken melding van Servische troepenconcentraties aan de grens tussen beide landen. Er zijn echter geen aanwijzingen dat deze beschuldiging juist is. Vermoedelijk wil Macedonië met deze melding de internationale aandacht vestigen op de precaire situatie van het land, ingesloten tussen twee potentieel vijandige staten (Servië en Griekenland).

Conclusie/voorzicht

Rond de UNPA's in Kroatië blijft sprake van een gespannen situatie. Zowel de Serviërs als de Kroaten blijven zich voorbereiden op een hervatting van de vijandelijkheden rond de "Servische" gebieden. Hoewel de Serviërs hebben bedreigd met geweld tegen de NAVO-vliegtuigen die het verbod op militaire vluchten boven Bosnië-Herzegovina afdwingen, is de kans hierop vrij gering.

Er is geen sprake meer van een effectief bestand in Bosnië-Herzegovina. Tegen de achtergrond van de hevige gevechten met name in het oosten van de republiek is de kans dat alsnog een vredesregeling langs de door Vance en Owen geschetste lijnen tot stand komt, bijna nihil. In deze omstandigheden groeit de mogelijkheid dat de internationale gemeenschap besluit in te gaan op de verzoeken van de Bosnische regering om het wapenembargo tegen de republiek op te heffen. Dit kan echter leiden tot een verheviging van de strijd in Bosnië-Herzegovina.